

TOOLKIT INCLUSIEF MOSLIMSTUDENTEN

2025

Ercan Büyükçifçi

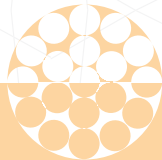

TOOLKIT INCLUSIEF MOSLIMSTUDENTEN

De Toolkit Inclusief Moslimstudenten bevat 10 richtlijnen voor onderwijsinstellingen. Deze richtlijnen zijn tot stand gekomen op basis van de inzichten uit de Nationale Moslimstudenten Enquête (NME) en de focusgroepen die daarop volgden. In 2024 werd de NME gepubliceerd. De resultaten zijn gebaseerd op de ervaringen van 1434 moslimstudenten verspreid over 72 verschillende Nederlandse onderwijsinstellingen. De enquête was specifiek gericht op het verkrijgen van inzichten over de inclusie van moslimstudenten. Ten behoeve van deze Toolkit zijn de antwoorden op de open vragen van de NME verder geanalyseerd. De open vragen boden studenten de gelegenheid om hun ervaringen en percepties van de inclusiepraktijken te verduidelijken en te reflecteren op wat zij als verbeterpunten beschouwen. De meningen van studenten die hun studie volgden aan een van de Rotterdamse onderwijsinstellingen zijn hierbij expliciet meegenomen. In totaal gaat het om 287 studenten. Deze studenten waren ingeschreven aan de volgende instellingen: Albeda College Rotterdam, Zadkine College Rotterdam, Hogeschool Inholland, Hogeschool Rotterdam, Erasmus MC Rotterdam of Erasmus Universiteit Rotterdam. Naast de gegevens verkregen via de enquête, zijn de bevindingen verder verdiept door middel van focusgroep-gesprekken met studenten bij verschillende Rotterdamse onderwijsinstellingen.

De vraag die in deze Toolkit centraal staat is: Wat kunnen onderwijsinstellingen die streven naar inclusie leren van de ervaringen van moslimstudenten?

1

INCLUSIEF NEUTRAAL

Onderwijsinstellingen dienen een inclusieve houding aan te nemen ten opzichte van religie, waarbij ze neutraliteit invullen op een manier die ruimte biedt voor religieuze beleving en verplichtingen, zodat alle studenten zich erkend en ondersteund voelen.

2

DIVERSITEITSBELEID MET OOG VOOR MOSLIMIDENTITEIT

Onderwijsinstellingen dienen hun diversiteitsbeleid breder toe te passen door ook de inclusie van moslimstudenten specifiek te adresseren, kritisch en transparant te reflecteren op de resultaten, en actief barrières te elimineren, zoals het aanpakken van financieringsproblemen voor studenten met bezwaren tegen rente, om zo de toegankelijkheid van het onderwijs voor iedereen te waarborgen.

3

VAN VOORZICHTIG NAAR VOORZIENING

Onderwijsinstellingen dienen geloofsuitoefening praktisch mogelijk te maken door de beschikbaarheid van gebedsruimtes of stilleruimtes (inclusief ruimte voor de wassing) en door halalvoeding te waarborgen, zodat studenten in vrijheid hun islamitische identiteit beleven en zich meer verbonden en thuis voelen binnen de instelling.

4

VERBINDEND DOCENTSCHAP

Onderwijsinstellingen dienen te investeren in docenten die het vermogen hebben om vooroordelen te doorbreken, maar ook vaardigheden bezitten om onderwerpen die relevant zijn voor moslimstudenten op een respectvolle en verbindende manier te behandelen, zodat zij het welzijn en de verbondenheid van deze studenten bevorderen.

5

CULTUURENSITIEF CURRICULUM

Onderwijsinstellingen dienen het curriculum te herzien of vrijstellingen te bieden voor onderdelen die een belemmering vormen voor moslimstudenten, en actief bijdragen aan het bestrijden van negatieve beelden van moslims en de islam door les- en leesmateriaal hierop af te stemmen.

6

VRIJ MET VRIJDAGGEBED

Onderwijsinstellingen dienen een inclusief rooster te hanteren bij het plannen van toetsen, deadlines en activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met religieuze feestdagen en belangrijke momenten voor moslimstudenten, en hen op zijn minst de mogelijkheid bieden om vrij te nemen voor deze gelegenheden.

7

REPRESENTATIE IN PRESENTIE EN PRESENTATIE

Onderwijsinstellingen dienen actief beleid te voeren om (moslim)personeel van kleur aan te trekken, cultuur- en religiesensitieve welzijnsprofessionals en een islamitische geestelijke verzorger aan te stellen, een diverse instroom van studenten te bevorderen, en ervoor te zorgen dat de representatie van moslimstudenten zichtbaar is in zowel interne berichtgeving als evenementen, zoals een Ramadanwens en een Iftar, zodat studenten zich gezien en gehoord voelen en beter ondersteund worden.

VOORBIJ TOLERANTIE VOOR INTOLERANTIE

Onderwijsinstellingen dienen een zerotolerance-beleid te hanteren tegen (stage)discriminatie en racisme (waaronder islamofobie), (stage)discriminatie en ongewenst gedrag actief monitoren, en zorgen voor een toegankelijke hulpstructuur en betrokken cultuur- en religiesensitieve sociale veiligheidsprofessionals om moslimstudenten te ondersteunen en een veilige leeromgeving te waarborgen.

IEDERE STEM VERDIENT VERTEGENWOORDIGING

Onderwijsinstellingen dienen studentparticipatie te bevorderen, met bijzondere aandacht voor ondervertegenwoordigde groepen, en de oprichting, ondersteuning en activering van een moslimstudentenvereniging te faciliteren, zodat moslimstudenten beter vertegenwoordigd worden en er een meer inclusieve onderwijsomgeving ontstaat.

WAARDEN EN GELOOFWAARDIGHEID

Onderwijsinstellingen dienen zich niet te laten beïnvloeden door angst voor media of politiek, maar vooral koersvast blijven en in tijden van maatschappelijke spanningen een rechtvaardige, rechtsstatelijke en academisch onafhankelijke houding aan te nemen, waarbij zij zich blijven inzetten voor inclusie en rechtvaardigheid zonder externe druk.

Voor de volledige rapportage en meer, ga naar:
www.moslimpeil.nl/moslimstudenten

Dank aan alle studenten, beleidsmakers en experts die betrokken zijn in de Nationale Moslimstudenten Enquete (2023-2024) en de ontwikkeling van deze Toolkit Inclusief Moslimstudenten (2025).

